פ. בימקאָ.

רעקרוטען.

בילדער פון רעקרוטען-לעבען.

וואַרשא, 1916.

Druckerei „Warschauer Tageblatt."

באַלד נאָך פסח, מיט'ן ערשטען לינדען שטראַהל פון דער זומערדיגער זון, הויבט זיך אָן אין די אַלע קליינע שטעדטלען אַ נייע זאָרג — דער פריזיוו. חברה וואוילערס הויבען גלייך אָן צו מעקען און שטרייכען דעם צעטעל פון די ליזאָסאָוואַניקעס, וועלכע ברויכען דאָס-יאָהר זיך שטעלען: גמרא-מענשלעך, גלאַט אויסגעוויקסטע יונגעלייטלעך, און סתם — אידעלע בעלי-מלאכות, וואָס קוואָקען אויף לייטישע שדוכים, בעזרת השם, מ'וועט נור האָבען דעם פריזיוו פון הינטען; און זיי, חברה וואוילערס, הפקר-יונגען, וואָס געהען-אַרום אַ גאַנץ יאָהר אויף כל-האָבער, די דאָזיגע מאַכען שוין בעצייטענס יד-אַחת מיט די גויים פון שטעדטעל: קיילער-שקצים, גנבים, קעשענע-געהער, — זיי ברויך מען דאָס האָבען פאַר אַ שיינדעל אין דער משפחה, צו קענען אָבסטראַשען די אַלע אידעלע פאַרשוינדלעך, ראשית: זיי זאָלען זיך לאָזען גוט מעלקען, און בעזונדער, אָבהיטען די שטאָדט, עס זאָל, חלילה, צו איהר קיין עולה נישט געשעהן פון די פויערים-שקצים, כאַמעס, וועלכע לאָזען זיך יעשען-צייט אין שטאָדט אַריין, און מעשה-לאַבוז, — חרוב מאַכען אַ וועלט; און דאָס איז אויך נישט אַזוי ווייט מאַהבת מרדכי: מ'זאָל נישט טשעפּען אַ יודיש קלייטעל, וועלכעס געהט זיי נישט אין דער לינקער פאה, ווי משנאת המן — מ'ברויך אָבּרייבען די כאַמעס אַ מאָרדע, אַז זיי זאָלען האָבען צו געדענקען אויף זייער גאַנץ לעבען אַרויס:

— מ'איז אַמאָל געשטאַנען צו די וועלנער...

און באַלד נאָך פסח, ווען דער לאָמער גוי פון מאַגיסטראַט
אין שטעדטעל האָט פונאַנדערגעטײַלט די גוטע קוויטלעך יענע
אַלע יונגעלײַטלעך, וועלכע דאַרפען זיך הײַ-יאָהר שטעלען צום
פריזיוו — איז אין יענע הײַזער פון די ווײַכע אויסגעמוטשעטע
מענשלעך צוגעקומען אַ פרישע זאָרג; די טאַטעס האָבען צובעקו-
מען פרישע קנײטשען אויף זײַערע שטערענס, און וואו בײַ אַ
נסיעה געדענקט אינאײנוועג'ס זיך אַרײַנצוכאַפען צום רבי'ן שואל-
עצה זײַן; און מאַמעס האָבען אָנגעהויבען קרעכצען, צו רעדען
בכלל מיט אַ ניגון פון ימים-נוראים'דיגע תחינות, און וואו צווי-
שען צווײַ ווערטער אויסזוכען אַ זכות פון הינטער דער ערד אַ
פער, . אין וועלכען זײַערע קינדער זאָלען אויסגעלײַזט ווערען פון
די גויים'ס הענד...

בעריל שײַגעץ, אײנער פון יענע וואוילערס, וואָס האָט נור
בעקומען דאָס גוטע קוויטעל. און נישט געקענט רעכט איבער-
לײַענען, ער זאָל וויסען: „וואָס מ'וויל דאָ פון איהם האָבען?", האָט
זיך באַלד דאָס משער געווען מיט אַ קלאַפּ אין שטערען: „אַ-האַ!"
און מיט אַ גדולה אין בויך אַוועק צו לייזער יאַנקעל'ס אין
שײַנקעל אַרײַן.

— אַ, ר' לייזער?.. וואָס האָב איך אײַך געזאָגט?.. פער-
געסען?.. אַ?..

און נאָכדעם ווי ער האָט זיך גוט אָנגעטרונקען, אַראָבגע-
לאָזען אַ פּאָר קריגעלעך ביער, איז ער געוואָרען אויסערגעוועהנליך
פרעהליך, און ווי זײַן טבע איז, זיך אַוועקגעשטעלט האַלב שכור'-
ליך אויס'טענה'נען מיט זיך אַלײן.

— געהערט אַ מעשה?.. אַלע יאָהר געמײנט—שוין... שוין...
האָבען זיי זיך אָבער גאָר געמאַכט פערגעסען, און דוקא נישט
געוואָלט... כע.. כע...

פאַרנאַכט איז ער שוין אַוועק צו אַלע איבריגע ליאָסעוואני-
קעס פון זײַן צעטעל: פאַרשוינען אויף דער צײַט, און זיי גענו-
מען אויפמונטערן, דערמאַנען: וואָס מ'וועט הײַ-יאָהר ברויכען צו

סהון, זיי זאָלען איבערנעהמען די ממשלה איבער דער שטאָדט,
און ווערען די אמת'ע בעלי-בתים איבער איהר...

— איי, די כאַמעס!—האָט ער אויסגעשריגען מיט פערלאָ-
פענע אויגען, און צוזאַמענגעדריקט די פויסטען,—מ'וועט זיי ווײַ-
זען חרוב מאַכען אַ וועלט... זיי לאָזען שאַלטעווען און גוואַלדע-
ווען... אויף זײַן האַנד זענען זיי געקומען...

בין השמשות, מנחה-ומעריב-צײַט איז ער אַרײַנגעפאַלען
אין בית המדרש אַרײַן, און צוגעשטאַנען צו לייזער מאַכעל'ס, אַ
גביר אין שטאָדט, וואָס האָט אַ טוץ זײַנע הײַזער און מיהלען,
אויך פערמאָגט אַ גוט הארץ, און דער עיקר: געהאַט אויך דאָס
יאָהר טאַנצען אַ זוהנ'דעל אויף דער חתונה, און מיט אַ ווײַנע-
דיג קול איהם געגעבען צו פערשטעהן:

— דאָס ער, בעריל שײַגעץ, אויב ער וועט אַוועקגעהן
דיענען, וועט ער סײַ-ווי-סײַ בלײַבען בעריל שײַגעץ; און אויב
מ'איז אַ גוטער זעלנער ווערט מען אויפ'ן פײַער אויך נישט פאַר-
ברענט; בעקומט מען אַ בענדעל, און אַמאָל—צווײַ אויך, און ווע-
גען בראָנפען איז דאָך גאָר קיין דאגה נישט פאַראַן, נור, דער
עיקר, ווייסט ער, ער וועט באַלד נישט האָבען מיט וואָס אַוועק-
צוגעהן...

און ער שווערט:

— ר'זאָל אַזוי דערלעבען צו שטעהן בשלום, אויסדיענען און
אַהײמקומען בשלום, ווי ער איז בטוח: זײַן זוהנדעל לייזער מאַ-
כעל'ס וועט באַלד פערבלײַבען אין דער הײם...

לייזער מאַכעל'ס האָט שוין אַפנים פערשטאַנען דעם תוכן
פון דער גאַנצער דרשה, און איהם געמאַכט שווײַגען מיט אַ קערבעל,
וואָס ר'האָט איהם אַרײַנגערוקט בשתיקה אין יד, ס'זאָל קיינער
נישט זעהן, און אגב אויך מבטיח געווען:

— באם ס'וועט נור האַלטען דערבײַ, וועט ער שוין זײַן
אין דעם, ר'זאָל פון אַלעם מיטהאָבען אין וועג אַרײַן: פון
העמדער... הויזענס... קנעפּלעך... באַרשטלעך... וואָס אַ סאָלדאַט

ברויך נוי, פול צומאַכן ס׳קעסטעל, און אַפילו עפּיס געלד אין מזומן איך...

געהט בעריל אַרויס פון בית-המדרש, כאַפּט נאָך אַ פּאָר קיפּליעס ביער אין ערשטען בעסטען שײנקעל וואו ער פאַלט אַרײן, איז משלים דאָס וואָס דער ווינט האָט אַרויסגעוויעהעט פון פאַר דער צײט, און קילערט זיך טויט-שכור, קוים וואָס ער דערהאַלט זיך אויף די פיס, איבער׳ן גאַס: מעשה-נס ברויך ער גראָד אָנטרעפען אויף אַ רעקרוט פון די ווײכע מענשלעך, אַ טאַטען׳ס אַ קינד און אַ שווער׳ס אַנ׳אײדעם׳ל, אַ זײדענער יונגערמאַנטשיק, הויס-און-בײן, אַ בלײך אויסגעמאָגערט נפש׳ל, און ער, בעריל שײגעץ, דערלאַנגט איהם אויפ׳ס כח אַ ברען אין פלײצע, אַרויסשיטענדיג דערבײ אַ פול מויל מיט געלעכטער.

— אָט איז אַ זעלנער... אַ נאַש בראַט... כאַ-כאַ-כאַ... טשיק... טשיק... אַ סאָלדאַט... כאַ-כאַ-כאַ...

און ער נעהמט גלײך קאָמאַנדעווען איבער איהם:

— נאַ—לעוואָ, מאַ—אַ—רש!.. שאַ—גאָ—ם!..

דער יונגערמאַן שטעהט צוטומעלט. פון דעם ערשטען מתנת-יד זעגען בײ איהם אַראָבגעפּױגען די ברילען, וואָס ער האָט געהאַט אויף דער נאָז, אָבער באַלד האָט ער זיך אַרומגעזעהן און אָנגעקוקט דעם בעל-דבר זײנעם, דעם שטרויענעם גזלן, איז איהם דער פּחד אפילו אָבגעגאַנגען, נור זײענדיג פאַרשעמט פאַר׳ן רעדעל מענשען, וואָס האָט זיך תיכף אַרום זײ אַרומגעשטעלט, האָבען זיך זײנע באַקען געטומען רויטלען ווי בײ אַ יונג מײדעל וואָס בעקומט דעם ערשטען קוש. און בכדי זיך צו בעפרײען פון איהם, האַלט ער מיט:

— מילא אודאי, אַ זעלנער איז דאָך נישט קײן בער!.. אַז מ׳מוז—מוז מען... דינא דמלכותא—דינא...

בעריל שײגעץ ווערט פרעהליך פון דעם „אָדוואַזשנעם“ סאָלדאַט, און כאַפּט איהם אַרום קושען... דער יונגערמאַן זוכט זיך אויסצודרעהען, נור ער פאַרשטעלט איהם אַלץ דעם וועג מיט

ווײן וואַקלענדיגען ברײט-בײנערדיגען גוף, און מאַכט מיט די הענד אַזוי נאָהנט איהם אין פּנים אַרײן, אַז יענער מוז אַלע ווײלע צוריקכאַפּען נ׳קאָפּ, ר׳זאָל נישט בעקומען אַ בענץ אין נאָז; און פאַר דער העזה ווערט ער, בעריל, שטאַרק אין כעס, און שרײט:

— וואָס?.. דו ווילסט בעריל שײגעץ זאָל זײן די כפּרה פאַר דיר מיט די אַלע דײנע חזיר׳שע בעלי-גאוה׳ניקעס, וואָס איהר טראָגט אפילו אין זומער קאַלאָשען אויף די פריציש׳ע שיכלעך, און עסט אַ פלײשיג נאָכט-עסען אין אַ פּראָסטען מיטוואָך?..

און ער נעהמט איהם אָן בעת-מעשה פאַר די קלאַפּעס, און טרײסעלט איהם שונאַנדער אויפ׳ן גרויסען אופן. אַז דער יונגערמאַן זעהט: ר׳איז מאוס אַרײנגעפאַלען, כאַפּט ער זיך אַרויס פון זײנע הענד, מאַכט אַ ויברח אין אַ טויער און ווערט נעלם...

בלײבט שטעהן בעריל אַלײן און שעלט... דער כעס געהט איהם בײסלעכווײז אָב, אָבער ער מאַכט נאָך שכור׳ליך מיט די הענד צו די פאַרבײגעהער, און מיט טרערען אין די אויגען רעדט ער זיך אויס פאַר זײ, אויפ׳ן קול:

— דאָס ער, בעריל שײגעץ, געהט אוועק דיענען, און— ס׳נעהמט אַ סוף צו בערלען; די שטאָדט מעג שוין פאַרגעסען צו האָבען אַזאַ בערלען; פון דאָרטען וועט ער אַוועקגעהן אויף דער מלחמה: שיסען... שטעכען... הרג׳נען...

און ער צעוויינט זיך דערבײ, ווי ער וואָלט געוועזען זיכער:

— ער געהט שוין מאָרגען אַוועק אויף דער מלחמה, און קײנמאָל מעהר נישט קומען צוריק אַהײם...

דער זומער געהט אונבעמערקט אַוועק. בעריל האָט פון דער ערשטער רגע אויפגעהערט צו אַרבײטען, געהט אַרום פוסט-און-

פאס, און ווייבער זאגען געראכט ווען זיי מיינען: ס'איז מיט נסים א משוגעת כאפט זיך נישט אן אין איהם... אבער פון וואנען נעהמט אזא יונג צו עסען — א'יפ'ן פנים זעהט מען איהם, חלילה, פון קיין גויט נישט אן....

איז דער תירוץ:

— א רעקרוט; א רעקרוט לעבט אויף קהל'ס חשבון. ליי‑זער מאבעל'ס, שלום יאנקעל'ס, ברוך משה'ס, אזעלכע יודען מיט הייזער, מיהלען, זעגען, — זעבען אין שטאדט פאראן א סך; און אויב זיי האבען נישט אזוי פיעל געלד, אנגעשטאפט פולע ביי‑כער, — האבען זיי פאר דאס אלע שטעהן זיהנדלעך צום ליאס, פון וועלכע ס'געהט אנ'אבצאהל...

און ער, בעריל, ווייסט גוט דעם חשבון פון די אלע רע‑קרוטלעך; ווער פון זיי ס'איז אוועקגעפאהרען, און — וואוהין ער איז געפאהרען... און — נאך וואס אזעלכעס ער איז געפאהרען... און — וואס אזעלכעס ר'האט דארטען אוועקגעטהון...

פון אנפאנג איז ער געווען אליין; נאכדעם, האט ער מיט דער צייט אנגעהויבען צו בעקומען פארשוינען צו זיך; איינער: דער לאנגער שמואל, וואס האט אנגעהויבען צו געהן; געגאנגען איז ער אייגענטליך פון אלע מאל, און אויף זיינע פיס דוקא, געווען הויך ווי עוג מלך הבשן — נור דאס איצטיגע געהן איז גע‑ווען גאר צוליעב עפיס אנדערש; צוליעב אדערן עפיס, וואס האבען זיך ביי איהם געזאלט אנזעהן אויפ'ן גראבען פלייש פון פוס... און — מהאי טעמא, האבען איהם דאקטוירים אמאל געזאלט היי‑סען טראגען גומענע זאקען, נור דער לאנגער איז אבער קיין יאלד נישט געווען, און צו דער נארישקייט זיך נישט געלאזען צורעדען...

האט זיך געפיהרט צווישען איהם מיט'ן פאטער אזא מלחמה: דער פאטער געווענטליך: „געדענק, שמואל, טהו וואס מ'הייסט דיך!” און שמואל: „לאו דוקא!”.. אין דער לעצטער צייט,

שוין הארט פאר'ן שטעהן, האט זיך אויסגענייכטערט ביי איהם דער „יאלד”, און דוקא זיך גענומען צו דער זאך אויפ'ן גרויסען אופן, און ער האפט ר'זאל ארויס מיט דעם אויף א בלאהען...

פאר א שותף צו זיך האט דער לאנגער בעקומען בערלען; ביידע געהען, אבער בעריל ווייס ב'קיין אופן נישט, וואס דער לאנגער פיהרט זיך עפיס מיט איהם ארום איבער אלע פוסטע וועגען, איבער אלע שטעגען, ביז... ר'האט איהם אמאל דערטאפט ביים עסק, און מיט א פרעהליכען שמייכעל, ווי זיין טבע איז — דערלאנגט איהם אי‑בער דער פלייצע:

— א משומד פון א יונג... דו ווילסט אויך איבערבלייבען אין דער היים?.. און ווער דען וועט אוועקגעהן?.. ראובע'לע די אלמנה'ס, דער בן יחיד, דער שלים-מזל, אז מ'זאל איהם דארטען, ביי די זעלנער, צוטרעטען ווי א ווארים מיט די פיס?..

און נאך איין פארש'ין איז מיט דער צייט צוגעקומען: דער קליינער ברוך'ל. אויף איהם האבען אלע געוואוסט: ר'וועט ארויס מיט א ווייסען... נור אלע האבען איהם דאס פערגונען, ווייל ער האט זיך גערעכענט פאר'ן קינד פון דער חברה... און איינמאל אויך האט איהם בעריל אריינגענומען צווישען די קניע, און מיט יענער זארגפעלטיגער צערטליכקייט פון א טאטען שטארק פון איהם אנגעח'וזק'ט:

— נו, ברוך'ל, האסט א בראך אויף דער רעכטער זייט, זאל דיך גאט מזכה זיין מיט דער מציאה אויך אויף דער לינקער זייט — וועסטו זוכה זיין צו טראגען א גארטעל אויף ביידע זייטען, און — ארויס מיט גאנצע צוויי וויסע...

אלול קאן מען שוין מערקען דעם פריזיוו ווי ער העננט אין דער לופטען; צוזאמען מיט דער ימים-נוראים'דיגער שטימונג

לאָזט זיך שפּירן אַ באַזונדערע פּריזיוו-שטימונג. עס בלאָזט אַ קאַלטער ווינט, עס שיטן זיך געלע בלעטער פון די ביימער, קאַשטאַנעס פאַלן און צוקלאַפּן זיך, און איבער די געסלעך גייען מחנות רעקרוטן, זיי האָבן שוין אַוועקגעלעגט די מלאכה, ריכטיגער: די מלאכה האָט זיי אַוועקגעלעגט, און דרייען זיך אַרום מיט די שטעקעלעך אין די הענט, ווי די חול-המועד'ניקעס, נור אָהן דער פרעהליכקייט אויפ'ן האַרצן...

און פרעגט ביי זיי עמיץ ווען-נישט-ווען:

— וואָס וועט אַזוי אייער סוף זיין מיט דעם אַרומדרייען זיך?..

הויבן זיי די אַקסלען, קנייטשן האַלב אומעטיג די ברעמען מיט'ן שטערן, ווי איינער זאָגט:

— וואָס קען דאָ זיין אויפצוטהון, אַז מ'ווייסט נישט וועמענס מאָרגען ס'איז?..

אויך אין די שטיבלעך און אין די בתי-מדרשים קאָן מען שוין זעהן מעהר יונגע לייט, וועלכע בלייבן-איבער ביי אַ יודיש וואָרט, אויף נאָך מנחה-ומעריב, אין די אלול-נאַכט אַריין, וועלכע איז שוין לפי-ערך גרעסער פון אַ געוועהנליכע זומער-נאַכט; מאַנכע זיצן און לערנען מיט אַ ברען, מיט אַ ניגון, שאָקלען זיך פערקנייטשט און פער'דבקה'ט איבער די אָפענע גמרא'ס, און עס זעהט אויס, ווי זיי וואָלטן זיך אויסגערעדט די ביטערע הערצער זייערע:

— ס'געהען אַזעלכע גרויסע טעג.. אוי, טאַטע פאָטער, און ווען נאָך קען מען זיך אַזוי אויסבעטן: מ'זאָל פערבלייבן אין דער היים?..

איין בחור'ל, מיט שוואַרצע אויגען ווי די פלעמלעך—הערט אַ ווײַלע אויף צו לערנען אויפ'ן קול, שאָקעלט זיך אפילו ווייטער מיט זיין אויסגעווייקט ירא-שמים'דיג פּנים'ל, ס'באָמבלען זיך זיינע געקרייזעלטע פאות'לעך איבער די באַקען, און אַ טיעפער זיפץ רייסט זיך אַרויס פון זיין דאַרע איינגעפאַלענע ברוסט:

— אָי, טאַטע, זעה, מ'זאָל נישט ווערען אויסגעוואָרפען צווישען גוים... אָבגעריסען פון יודישקייט... פון תורה לערנען... העלף, טאַטע, שיק אַ ישועה...

ביים אויווען זיצען, ווי פאַרשעמט, פשוט'ע בעלי-מלאכות און זאָגען פון די סדורים'לעך; די דאָזיגע האָבען זיך אויפגעהערט צו ראַזירען, און מיט פערלאָזטע בערדלעך, ווי איינגעריכט, קנייטשען זיי זיך, שלינגען די מזמורים, און איינער פון זיי זאָגט אין דער שטיל, ווי אַ יודענע אויס אַ מענה-לשון:

— לערנען קענען מיר נישט, אָבער דיינע יודען זענען מיר דאָך; שבת האַלטען מיר, פון ימים-נוראים ווייסען מיר, זעה אין דעם זכות: מיר זאָלען נישט פערוואָגעלט ווערען... מיר זאָלען נישט וויסען, חלילה, פון קיין מאכל טריפה... חלול שבת ויום-טוב...

אַזוי צוטיילט זיך דער עולם; איין האַלבער, ווי אַ שטייגער: די ווייכע מענשלעך, וואָס לאָזען זיך אויסקנעטען ווי די פיגורלעך פון ליים—די געהען אין שוהל אַריין: תפילה טהון... און די אַנדערע העלפט, מיט בעריל שייגעץ בראש, די וואוילע יונגען, די געהען צו לייזער יאַנקעל'ס אין שיינקעל אַריין. און דער עולם בעשטעהט פון געזונטע שניידער-יונגען, געזעלען, וועלכע האָבען פון באַלד נישט געוואוסט דעם טייטש פון עברי, און די „סלוזשבע" איז פון אַלע מאָל ביי זיי געווען „בלאָטע"...

— מ'וועט זיך דאָרטען גלייך אַריינבעקומען אין „שוואַלגע"... נייהען קיטלען... מאַכען שטיוועל... באַקען ברויט—אַ דאגה?.. און די פאָר יאָהר וועלען צראָבלויפען ווי קיינמאָל גאָר נישט... עפּיס אַ סך—דריי יעהרלעך?... מ'וועט נאָך אַהיים ברענגען פון „סלוזשבע" אַ פאָר הונדערט קאַרבען אויך, און האָבענדיג צו דעם אַדורכגעפאָהרען אַ האַלבע וועלט—וועט מען ערשט קענען אַ לייטישען שדוך טהון...

דער עיקר:

— אַ רעקרוט איז מען אויף דער וועלט; איינמאָל לעבט

מען, און — איינמאל שטעהט מען צום פריזיוו... און, דעריבער — חי מרדכי, געלעבט זאל ווערען אויף וואס די וועלט שטעהט!.

קומט-אן א סטראזשניק, נעהמט מען איהם אונטער די הענד צו לייזער'ן אין שיינקעל אריין, און מ'שכור'ט איהם אב אויפ'ן גרויסען אופן; בעריל שייגעץ שטעלט איהם באכדעם ארויף אויפ'ן טיש און הייסט איהם געהן א „קאמארעסקע"... ביים סטראזשניק קלעבען זיך די אויגען, דער עקעוויט הויבט ביי איהם אינוועניג אן צו קאכען, און ווען דער עולם ארום מיט די גלעזערנע אויגען נעהמט פייפען מיט די פינגער אין די מיילער — דוכט זיך איהם, ב'סטראזשניק: „ס'איז פאסכא אין קאזארמע... רעביאטא קלאפט-צו מיט די פייקלעך"... און ער פערשארצט די פאלעס, נעהמט געהן א טאנץ... פערווארפט א פוס אין לופטען און גיט זיך א באכע אונטער אין א זייט, און ער טאנצט... פון פנים גיסט זיך איהם אראב טייכען שוויים, די האר קלעבען זיך איהם צו צום שטערן, ער איז רויט ווי א ראק, און — אזוי לאנג און אזוי ברייט ביז ער פערגעסט זיך גאר, דאס ער געפינט זיך צווישען יודישע רעקרוטען, און נאך דערצו ביי לייזער יאנקעל'ס אין שיינקעל, און ער כאפט ארויס די בלאנקע שווערד פון שייד, נעהמט פאכען מיט איהר איבער אלעמענס קעפ, און שרייט-אויס אויף זיין הייזעריגען שכור'ן גארגעל:

— עך, זשידי... מ'ברויך אייך אלעמען אויסשעכטען...

דער עולם ווערט צורודערט; איין בעריל שייגעץ, וואס פערליערט זיך נישט. ער כאפט פלינק און געשיקט ארויס פון זיין האנד די שווערד, און דערלאנגט איהם א באכע אין הארץ, אז ס'טהוט א קלונג פון איהם ווי פון א פאס...

— ביסטו א חזיר, זאלסטו נישט קומען צווישען קיין מענשען; ליעג זשע אין דער ערד...

דער סטראזשניק — אראבגעפלויגען ווי א קינדער-פילקע אויף דער ערד, ליעגט; פערקרומט פון באכע, מיט אזא מינע — ווי ער

וואלט אויסגעזופט א האלב גלאז בראנפען אויף אמאל; און ער בעט זיך, וויינענדיג:

— ניעט... יעי באגו — טשטא ניעט... ניעט... ניע דומאל..

עולם ווילדעוועט אויפ'ן קול, און וויל זיך אברעכענען מיט איהם אויף קליין געלד.

— אראבברייסען די שליפעס!

— צוברעכען די שווערד!

איין בעריל שייגעץ, וואס איז אויף זיין זייט:

— לאזט איהם צורוה... חברה, מ'ברויך איהם קיין שלעכטס נישט טהון...

ער שטעלט איהם אויף די פיס, ווישט אב מיט זיין פאטשיילע דעם שוויים פון זיין פנים, און פערענטפערט איהם נאך:

— וואס ווילט איהר פון איהם? ער רעדט — דער בראנפען רעדט פון איהם... בטבע: א גוטער ערל... לאזט איהם אב... האט אין-דערהיים א וויב'רע מיט זיבען שרצים...

די חברה נעהמט באלד אדורך ס'רחמנות אויפ'ן גוי, און מ'מאכט איהם נאך צונויף א פאר קאפיקעס פאר דער עולה, מ'בינדט זיי איהם איין אין העמד — ער זאל זיי נישט פערליערען; דער לאנגער שמואל מיט דעם קליינעם ברוך'לען נעהמען ביי איהם ס'אונטערפיהרען, מ'פיהרט איהם ארויס בכבוד גדול אין גאס אריין, נאך זיי — דער גאנצער עולם...

אין דרויסען בלייבט מען שטעהן פערקלעהרט:

— וואס טהוט מען מיט'ן סטראזשניק?...

עולם שרייט:

— אוועקווארפען...

— אבלאזען אין גאס...

בעריל שייגעץ זאגט:

— ס'איז א רחמנות!

שפארט זיך עמיץ פון עולם:

— אין דער ערד אריין מיט'ן קאפ...
און בעריל:
— ר'האט אין-דערהיים א ווייב'רע מיט זיבען שרצים.
טהוט עמיץ אויף:
— אהיים פיהרען!
— אהיים פיהרען!
דער קליינער ברוך'ל מאכט א הלצה, ער שרייט איהם אריין אין אויער אויף זיין ווייבערישען קול:
— וואו וואוינסטו?..
דער סטראזשניק שאקעלט עפיס מיט'ן קאפ, פרובט זיך גלייך שטעלען אויף די פיס. דער עולם לאכט, הילכט... ענדליך ריהרט זיך אלץ אין וועג אריין מיט א געזאנג און א פייפעריי, דער סטראזשניק פליהט אין לופטען, שוועבט,—אנגעקומען אויף דער ראגאטקע בלייבט מען שטעהן, מ'קוקט זיך ארום, און מ'גאפט.
— וואו איז ס'היטעל?
דער סטראזשניק איז נישטא.
שטעהען די אונטערפיהרערס און הויבען מיט די אקסלען:
— דער רוח ווייסט איהם!..
— וואו האט איהר איהם אהינגעטהון?—שרייט בעריל מיט כעס.
זאגט עמיץ:
— אודאי זיך ארויסגעגליטשט...
לאכט דער עולם.
— אויפזוכען!—שרייט בעריל.
פילדערט דער עולם:
— א מכה איהם...
— א שד...
— אויפזוכען!—שרייט בעריל אלעמען איבער מיט כעס.
קיינער הארכט איהם נישט; אלע לאזען זיך לויפען צוריק

אין שטעדטעל, קלאפען-אן ביי די רייכע יונגע לייטלעך אין די פענסטער.
— איהר שלאפט?..
— ס'וועט א רוח אין אייערע טאטע'ס ביינער אריין!...
— שטעהט-אויף צו תהלים!...
— צו סליחות!
און אין שטעדטעל איז א וואך-נאכט...

אויף די ימים-נוראים זענען שוין אלע רעקרוטען אין-דער-היים. אזוי, געוועהנליך, קומט מען אהיים, נישט אין קיין אויס-געזעצטע צייט, ס'רוב—אויף יום-טוב, און אזוי איז מען זיך מקדים אויף ראש השנה נאך צו זיין אין שטעדטעל.
— פארט: ראש השנה!.. זאל שטעהן—שטעהט מען דאך אויף!.. און גלאט: עפיס... וואו ס'מאכט זיך... מ'בעדארף זיך אריינקוקען... עפיס געוואהר-ווערען...
און צו ראש השנה און יום כפור זענען שוין אלע אין שוהל. מ'האלט מחזורים'לעך אין די הענד. צי מ'דאווענט באמת—איז נאך א גרויסער ספק... נור אלטע יודען רעדען זיך'ס ארויס:
— פאר די חברה איז אלע יאהר גלייך א פריזיוו. וואלט עס געדענקט: מ'איז יודען... און געוואוסט: מ'ברויך דאווענען...
און בעריל שייגעץ, בכבודו ובעצמו, האט זיך אויך מטריח געווען, און געשטאנען א גאנצען יום כפור אין פאליש, מיט א פער'חלש'ט הארץ—ער האט געפאסט; ביי איטליכען על-חטא, ווען ער האט געזעהן: אלע קלאפען זיך אין הארץ אריין—האט ער זיך אויך געקלאפט...

אויף צומאָרגענס נאָך יום כפור, אַזוי ווי ס'איז נור פאָר־איבּער דער טערמין פון די הימלדיגע פּחדים—אַזוי האָט מען זיך צוריקגענומען צום אַלטען... מיט קולות וברקים לאָזט מען זיך אויף די גאַנצע נאַכט איבּער די גאַסען, און מ'שכור'ט אויף וואָס די וועלט שטעהט...

בעריל שייגעץ איז צוריק בעריל שייגעץ. וואו אַ משפט—איז ער דער שופט; וואו אַ שמחה, אַ לויה—דער מנהיג, און אויב ער זאָגט: טאָג—איז טאָג...

אויף איניגע גבירישע קינדער איז ער שטאַרק אין כעס, דערפאַר וואָס זיי האָבּען נישט געוואָלט געבּען קיין „פּדיון", און ער שווערט זיך:

— דאָס זיי אַלע מוזען אַוועקגעהן מיט איהם דיענען אין איין פאָלק אַריין; כאָטש זיי האָבּען זיך אַלע אַרומגעבּונדען די קעפּ מיט די אויערן, פערפאַקט פולע שיך מיט וואַטע, און זיך פערזעצט פולע מיילער ציין—וועט עס זיי נישט העלפען ביז אין טויט אַריין...

שמחת־תורה איז ער מיט זיין גאַנצע חברה נאָכאַמאָל געקומען אין שוהל אַריין, אַלע—טויט־שכור; בעריל האָט זיך קוים אַרויפגעדראַפּעט אויפ'ן בעלעמער, אַרויפגעקראָכען אויף אַלע פיער, אַ קלאַפּ געטהון אין שטענדער מיט זיין לאַפּע, און געהאַלטע, אַ לאַנגע דרשה:

— אַז, היות ווי ער מיט זיין גאַנצער חברה גיעהט־אַוועק דיענען, און דאָס איז שוין אַ דבר ידוע—לכן, איז דער גבאי מחויב זיי צו געבּען הקפות...

מילא, וואָס ס'קומט זיי—קומט! האָט מען זיי אַלע מכבד געווען מיט די ספרי־תורות, און דער חזן האָט זיך געלאָזט מיט מיט זיי אַרום'ן בעלעמער, און גענומען אויף זיין קוויטשיגען קול'כעל אַנ'עוזר־דלים—אַז די גאַנצע שוהל האָט געקייכט פאַר געלעכטער...

די יונגען זענען געוואָרען רויט, אָנגעצונדען, אַזאַ חרפה—אַז ס'האָט ווייניג געפעהלט וואָלטען זיי אַוועקגעוואָרפען די ספרי תורות—ביי אַזעלכע יונגען איז זיך עפּיס צו ריכטען?—און גוט אָנגעבּראָכען נאָך די ביינער דעם גבאי מיט'ן חזן אינאיינעם...

און אויף דער נאַכט האָבּען זיי זיך ערשט רעכט אָפּגע־רעכענט מיט'ן שטעדטעל, פאַר דער עולה; פון אַלע בעלי־הבת'ישע סוכות געמאַכט אַ תל, אַראָבּגעבּראָכען די פליגעל און צושלעפּט דאָס מיט די ווענד, מיט'ן סכך איבּער שבעה ימים...